

Finanțat de Uniunea Europeană

cooperare
germană

DEUTSCHE ZUSAMMENARBEIT

GHIDUL ȘERPENEANULUI PENTRU UN SAT CURAT

“Natura nu produce deșeuri, deșeurile sunt produse de oameni.

Pentru a contribui la reabilitarea naturii, trebuie să ne schimbăm atitudinea și comportamentul nostru!”

AGER

ȘERPENII DE PRETUTINDENI

GUNOIUL – O ARMĂ ÎNDREPTATĂ ÎMPOTRIVA SĂNĂTĂȚII NOASTRE

Problema aruncării abuzive a deșeurilor este deosebit de actuală în s. Șerpeni. În lipsa unui proces organizat de colectare a deșeurilor de la gospodăriile satului, acestea au fost aruncate în locuri publice de-a lungul mai multor ani, poluând în mod considerabil mediul ambiant. Apele freatice au fost puternic afectate, cu toate acestea sătenii continuă să le consume.

Totodată, gunoiul aruncat abuziv afectează, de-asemenea, imaginea satului. Din cauza mormanelor de gunoi, locurile pitorești, așa ca malul Nistrului, stânca din preajma satului, își pierd atractivitatea, devenind focare de răspândire a infecțiilor.

În această situație, este imperios de a ne uni eforturile pentru a pune capăt acestui fenomen cu impact negativ asupra naturii, sănătății noastre, dar și imaginii satului.

În activitatea zilnică - acasă, la școală sau la serviciu - folosim o multitudine de lucruri care, în final, ajung a fi deșeuri. Cantitatea de deșeuri poate fi redusă fără prea multe costuri și eforturi. De cele mai multe ori, este suficient să respectăm și să aplicăm unele practici corecte. Ca rezultat, vom fi mai sănătoși și vom trăi într-un mediu mai curat pentru noi și pentru urmașii noștri.

Prezenta broșură conține un set de informații practice privind posibilitățile de reducere a volumului de gunoi aruncat și de reciclare a deșeurilor pe care le producem zilnic fiecare din noi.

AO „Șerpenenii de Pretutindenii”

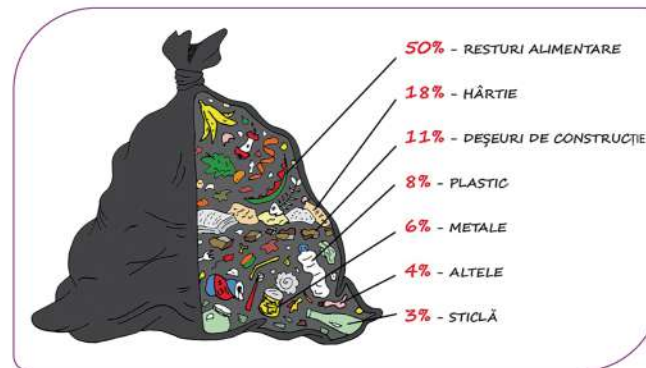
DESPRE DEȘEURI

Deșeu poate fi o substanță, un obiect, un produs, etc., care nu mai este folosit și pe care deținătorul îl aruncă sau are intenția și/sau obligația să îl arunce.

Deșeurile sunt considerate materiale fără valoare sau fără utilitate. Contactul omului cu deșeurile se poate produce direct, prin acumularea de gunoi în apropierea zonelor de locuit, sau indirect, prin scurgerile în sol, apa subterană sau apa de suprafață și emisiile în atmosferă.

Deșeurile pe care omul le produce direct, prin activitățile sale zilnice, sunt **deșeuri menajere**.

Creșterea numărului de produse cumpărate în gospodăriile casnice din Republica Moldova a contribuit esențial la mărirea cantității de deșeuri solide. Aceste deșeuri includ materiale de ambalaj (ex., PET-uri, pungi de plastic) ce reprezintă un pericol pentru mediu (dacă nu se separă de fluxul total de deșeuri) din cauza perioadei foarte mari de dezintegrare a acestora. În prezent, în localitățile rurale se generează circa 200 kg deșeuri pe an pe cap de locuitor, cu o tendință de creștere a acestei cantități. Astfel, locuitorii s. Șerpeni generează anual peste 700 tone de deșeuri.

Din totalul deșeurilor produse, cea mai mare cantitate le revine resturilor alimentare (deșeuri biodegradabile sau masă umedă). Prin urmare, aceste tipuri de deșeuri necesită o abordare aparte, în special la sat, unde este posibilă valorificarea lor prin compostare.

Restul deșeurilor din punga de gunoi (circa 50%) constituie masa uscată sau deșeurile reciclabile (hârtie/carton, plastic, sticlă, metale, etc.). Dacă ajung la groapa de gunoi, aceste deșeuri nu mai pot fi reciclate. Acestea poluează intens apă, aerul și solul cu substanțe nocive.

PROBLEME CAUZATE DE DEȘURI

Gestionarea ineficientă a deșeurilor cauzează poluarea solului, aerului și apei. Consecințele unei gestionări defectuoase sunt:

- **Diminuarea potențialului economic și turistic al localității** – din cauza aspectului inestetic (neatractiv și chiar urât mirositor);
- **Deșeurile nu sunt depozitate/colectate separat** – fiind imposibilă valorificarea/reciclarea lor;
- **Bacteriile, insectele și paraziții se propagă prin intermediul gunoii;**
- **Riscuri sporite pentru sănătate** (alergii respiratorii, boli ale sistemului nervos, hipertensiune, pierderi de memorie, efecte cancerigene) cauzate de poluarea apei și/sau solului, emisii atmosferice, probleme sanitare, proliferarea animalelor, etc.;
- **Extinderea numărului și suprafeței gunoiștilor spontane**, multe din deșeuri fiind transportate (aruncate) în râpi, fâșii forestiere, fâșii de protecție a râurilor și bazinelor acvatice, pe marginea drumurilor;
- **Izbucnirea incendiilor** din cauza exploatării incorecte a depozitului de deșeuri, degajând gaze toxice în atmosferă;
- **Producerea de levigat la gropile de gunoi**, care conține concentrații semnificative de urme de metale, substanțe precum nitrat și fosfat, amoniac și cloruri și care migrează către apele de suprafață și subterane, afectând toate ecosistemele.

Creșterea ratelor de depozitare a deșeurilor contravine principiilor ierarhiei deșeurilor și obiectivelor de reciclare stabilite de legislația națională și cea a Uniunii Europene.

ARUNCAREA DEȘEURILOR LA GROAPA DE GUNOI – NU ESTE O SOLUȚIE

REGULA CELOR 3 R

Manifestarea spiritului civic, implicarea în acțiuni concrete de colectare selectivă și reciclare, precum și însușirea unor comportamente sănătoase și benefice sunt importante pentru a avea o localitatea mai curată cu oameni sănătoși.

REDUCEM

- Putem reduce cantitatea de deșeuri generate doar prin cumpărături echilibrate și consum rațional ! Utilizați mai puține ambalaje și evitați produsele supra-ambalate
- Evitați produsele de unică folosință
- Practicați compostarea

REUTILIZĂM

- Soluția pentru a reduce cantitatea de deșeuri pe care o trimitem la groapa de gunoi sau la stația de sortare este de a găsi modalități de reutilizare a acestora.
- Donați sau vindeți articolele vestimentare sau electronice funcționale de care nu mai aveți nevoie
  - Refolosiți ambalajele din carton, sticlă, aluminiu sau plastic în alte scopuri
  - Folosiți pungii textile reutilizabile pentru cumpărături

RECICLĂM

- Reciclarea ține deșeurile departe de groapa de gunoi, oferindu-le a doua viață și salvând astfel prețioase resurse naturale.
- Colectați separat deșeurile reciclabile, direct la sursă
  - Procurați produse ușor reciclabile
  - Predați deșeurile reciclabile serviciului de salubritate din localitate

COMPOSTAREA DEȘEURILOR DIN GOSPODĂRIE

Natura nu are deșeuri – totul se reciclează!

Ce este compostul?

Compostul, ca rezultat final al procesului de compostare, este un material stabil și igienic, similar cu humusul din pădure, care poate fi folosit ca îngrășământ natural, evitând astfel necesitatea utilizării îngrășămintelor chimice.

Unde se instalează cutia de compost?

Locația ideală ar fi un loc umbrat, ușor accesibil și cu un drenaj bun. Materialul din cutie trebuie să rămână cald, umed și oxigenat. Este preferabil să plasați cutia de compost direct pe sol și nu pe ciment, pentru a facilita accesul organismelor responsabile de descompunerea materiei organice (bacterii, ciuperci).

Materiale recomandate

- Resturi de fructe și legume (coji de cartof, etc.)
- Pliculețe de ceai
- Zaț de cafea
- Carton
- Prosoape și pungi de hârtie
- Coji de ouă
- Deșeuri biodegradabile din grădină
- Buruieni
- Frunze uscate

Domeniile de utilizare a compostului

- Agricultură – pentru a ameliora solul
- Refacerea ecologică a zonelor degradate
- Reconstrucția peisagistică prin revitalizarea suprafețelor
- Grădini private
- Horticultură
- Legumicultură

Cum se obține compostul

Tocați resturile cât de mult posibil pentru a accelera procesul de compostare. Puneți un strat de crengi tocate, frunze uscate sau iarbă cosită în amestec cu resturi alimentare. Aerul va circula cu o mai mare ușurință prin interiorul cutiei de compost. Pentru a favoriza procesul și a menține amestecul aerat, este recomandat să amestecați compostul din când în când (o dată sau de două ori pe săptămână). Este de asemenea necesar să adăugați apă în amestec, atunci când observați că acesta este uscat. Compostul finit poate fi obținut după aproximativ 5 luni

Materiale nerecomandate

- Grăsimi, sosuri și ulei
- Excremente umane, de câine sau pisică
- Praf, cenușa de sobă
- Deșeuri anorganice, plastic, sticlă, etc.

COLECTAREA SEPARATĂ

Separarea efectivă începe acasă. Țările avansate colectează separat până la 10 pubele cu deșeuri diferențiate. Deșeurile menajere (din gospodărie) conțin cantități mari de materiale re folosibile, ce pot fi colectate și valorificate. Există tehnologii moderne și instalații complexe care fac posibilă transformarea deșeurilor în materii prime. Colectarea selectivă a deșeurilor este un procedeu ce permite reciclarea diferitor tipuri de materiale: hârtie-carton, sticlă, aluminiu, metale neferoase, materiale organice, etc.

Ce se poate recicla

- **Sticlă:** diverse tipuri de recipiente și obiecte din sticlă, borcane
- **Hârtie:** ziare, materiale tipărite, reviste, cărți vechi; ambalaje de carton, etc.
- **Ambalaje de plastic:** PET-uri, polietilenă, recipiente pentru produse de igienă, detergent, lăzi, etc.
  - Recipientele trebuie să fie clătite, golite de lichid, fără capac și presate pentru a câștiga spațiu. Cutii de **metal** de la băuturile răcoritoare, bere, conserve
- **Anvelope**
  - Metalul, sticla pot fi reciclate la nesfârșit.
- **Uleiul de motor**
  - Uleiul de motor și cel de la prăjit este foarte toxic. Nu îl aruncați în canalizare sau în pământ!
- **Baterii auto, acumulatori, deșeuri de echipamente electronice și electrocasnice,** becuri, etc.
  - Conținutul acestora este deosebit de toxic și trebuie să fie neutralizat de entități specializate.

ȘTIAȚI CĂ...

Deșeurii din plastic

- ❖ Degradarea plasticului durează peste 500 de ani.
- ❖ Plasticul este fabricat din petrol, benzină și cărbune.
- ❖ Din 10 PET-uri reciclate se poate fabrica un tricou sau un metru pătrat de covor.
- ❖ Reciclând o sticlă de plastic, se economisește energie suficientă pentru funcționarea unui bec de 60 W timp de 6 ore.

Deșeurii din sticlă

- ❖ Sticla este 100% reciclabilă.
- ❖ Sticla este fabricată în mare parte din nisip și necesită o cantitate enormă de energie.
- ❖ Fabricarea sticlei din materiale reciclate (cioburi) economisește o treime din energia folosită la început.
- ❖ Durata naturală de degradare a sticlei este de 4 000 ani.

Deșeurii din hârtie

- ❖ Pentru obținerea hârtiei din fibre reciclate se folosește cu 70% mai puțină energie, decât pentru cea din fibre naturale.
- ❖ O tonă de hârtie reciclată economisește: 15 copaci, 2,5 barili de petrol, 4132 kWh, 2,26 m³ de spațiu de depozitare a deșeurilor, 26.497,88 litri de apă, 26,8 kg de materiale poluante.
- ❖ Hârtia are nevoie de aproximativ 5 ani pentru a bio-degrada.

Deșeurile de echipamente electrice și electronice cu bateriile uzate

- ❖ DEEE sunt deșeurii toxice și foarte periculoase pentru mediu și sănătate.
- ❖ O baterie uzată, ajunsă la coșul de gunoi și ulterior la groapa de gunoi, poluează 1 metru pătrat de pământ și 10 l de apă.
- ❖ 65% din elementele conținute într-o baterie pot fi recuperate și reutilizate,
- ❖ Din 1 milion de telefoane mobile recuperăm 250 kg de argint, 24 kg de aur, 9 kg de paladiu și 9 tone de cupru.
- ❖ Dacă reciclăm 10.000 televizoare, recuperăm 130 tone sticlă, 30 tone de plastic, 25 tone de fier și 10 tone de cupru.

Deșeurii din construcții

- ❖ Deșeurile din construcții nu se aruncă pe câmpii, în râpi, etc. Majoritatea din ele pot fi refolosite
- ❖ Deșeurile din construcții pot fi transportate la poligonul de depozitare (individual sau de către serviciile speciale de evacuare a acestui tip de deșeurii)

TOP 5 PRODUSE CARE POT FI REDUSE DIN CONSUM

ÎNLOCUIEȘTE-LE CU URMĂTOARELE TOP 5 PRODUSE

COLECTAREA GUNOIIULUI ÎN s. ȘERPENI

	Luni	Marți	Miercuri	Joi	Vineri	Sâmbătă	Duminică
Colectare pungi cu gunoi							

IMPORTANT: este interzisă arderea frunzelor și resturilor vegetale

Persoanele care ard frunze și deșeuri menajere riscă amendă conform Codului Contravențional. Conform Art. 154, persoanele fizice se sancționează cu amendă în mărime de la 600 până la 1200 de lei sau cu muncă neremunerată în folosul comunității de până la 60 de ore, iar persoanele juridice riscă o amendă în mărime de la 4.500 până la 9.000 de lei.

Substanțele nocive rezultate din arderea frunzelor se acumulează în stratul de aer de la suprafața solului, fiind emanate diferite substanțe toxice, precum: monoxid de carbon, dioxid de sulf, funingine, oxizi de azot, hidrocarburi și dioxine, cei mai toxici și periculoși compuși organici de compoziție complexă. Aceste substanțe chimice pot cauza, chiar și în cantități mici, intoxicații ale căilor respiratorii, afecțiuni ale sistemului nervos central, ale mucoasei ochiului,

pătrunzând în atmosferă, sol și în apele de la suprafață. Deosebit de afectate sunt persoanele în vârstă și cele care suferă de boli cardiovasculare sau de alergii respiratorii.

SĂNĂTATEA ARE PRIORITATE IMPLICĂ-TE PENTRU UN SAT MAI CURAT CU OAMENI SĂNĂTOȘI

REDUCEREA, REUTILIZAREA ȘI COLECTAREA SEPARATĂ A DEȘEU- RILOR SUNT SOLUȚII ACCESIBILE TUTUROR

AO "Șerpenenii de Pretutindeni" este beneficiara Programului de Granturi Locale al Uniunii Europene și implementează proiectul „Un sat curat – oameni sănătoși!” în satul Șerpeni, raionul Anenii Noi.

Programul de Granturi Locale este lansat în baza Cadrului Unic de Sprijin al Uniunii Europene (UE), acordat pentru Republica Moldova (2017-2020) din cadrul Instrumentului European de Vecinătate, prin intermediul proiectului „Abilitarea cetățenilor în Republica Moldova” (2019-2021), finanțat de către Uniunea Europeană și implementat de Agenția de Cooperare Internațională a Germaniei (GIZ). În Regiunea de Dezvoltare Centru, partenerii de implementare ai proiectului sunt Asociația pentru Guvernare Eficientă și Responsabilă AGER și AO ADR "Habitat".